

Delavska Pravica

Glasiilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—. ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22, l. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Cerkev in nov družabni red

Danes že vsi čutimo, da se poraja nov gospodarski red. Zaradi uporabe modernih strojev se je produkcija močno povečala, potrebna je le še boljša razdelitev dobrin. Vidi se, da v današnjem redu tega ne moremo doseči. Ali smemo upati, da nam bo dala načrt za novi red Cerkev.

Konkretnega podrobnega načrta za to, kako naj se vse spremembe stopnjema izvršijo, nekega »krščanskega« načrta ne bo Cerkev nikdar dala svetu. Razlog je preprost, Cerkev za to ni postavljena, ni v to poklicana. Njena pristojnost ne sega na področje tehnične izvedbe pravnih osnov, ki naj bi jih na gospodarskem in socialnem področju branila in učila. Sanje o tem, da bi Cerkev določila za obnovo družbe natančen, praktični načrt, moramo zavreči.

Gotovo, Cerkev zahteva korporativno preosnovno družabnega reda; toda to nakazuje le v povsem splošnih obrisih. O gospodarski vlogi korporacij pove le malo in dodaja, da naravno pravo take reforme »ne zahteva«, temveč se le k njej »nagiba« (Quadr. anno). Omenja pač, da mnogi smatrajo korporacije če ne za bistvene, pa vsaj za naravne sestavne družbe, sama pa le v skromnih obrisih naznačuje splošno izboljšanje družabnih razmer; ne daje pa nikakega podrobnega in točnega načrta, po katerem naj bi se vsa področja življenja preuredila. Cerkev poudarja le načela.

Cerkev torej ne bo dala podrobnega načrta. Zasnujejo in predložijo naj ga katoličani; naloga katoliških lajkov je, da to store po potrebah in v soglasju z načeli Cerkve. To je dolžnost laičnih razumnikov, gospodarskih strokovnjakov, sociologov in poštenih katoliških delodajalcev ter katoliških strokovnih organizacij.

Kaj nam torej daje Cerkev za obnovo družbe, če nam ne nudi konkretnega načrta za to? Predvsem nam daje načela! To je prav malo, bi kdo mislil, v resnici pa je to bistveno. S tem ko Cerkev določa osnovna moralna načela, ki so bistven pogoj dobrega gospodarskega in družabnega reda, dela družbi veliko uslugo.

Cerkev pa nam ne daje samo načel, daje nam tudi pravega duha, duha socialnosti. Cerkev hoče doprinesti za obnovo kraljestva božjega na zemlji in obnovo družbe intenziven duh socialne pravičnosti in ljubezni, skrbi za občo blaginjo, posebno skrbi za male in uboge, zahteva, da vsi skrbijo za vso veliko množico krščanskega delavskega in kmečkega ljudstva.

Neki francoski industrijec, socialni katoličan se je sestajal v svojem okraju s kolektivisti in želel spoznati njihove »pravične zahte-

Stavka papirničarjev v Vevčah

Vevče, 15. decembra 1936.

V ponedeljek, 14. t. m. ob dveh popoldne je delavstvo papirnice Vevče stopilo v stavko. Vzroki, da je delavstvo storilo ta korak, so v tem, ker je podjetje v brezpogodbenem stanju, ki je nastopilo z dnem 1. decembra t. l., zelo brezobzirno nastopalo napram delavstvu. Tako se je delavstvo prestavljalo iz enega v drug oddelek. Odvzemalo se je delavce od posameznih skupin, ostalim pa diktiralo, da morajo z zmanjšanim številom delavstva narediti isto delo kot prej. Brez kakšnega vprašanja ali dokazov je tovarniški ravnatelj g. Jan prestavljajo delavce in je tako v teku zadnjih dni enega prestavil, češ, da je on kriv, ker se je ustavil papirni stroj. Papirni stroj pa ni mogel obratovati zaradi tega, ker je zmanjkalo snovi. Te šikane so bile take narave, da jih je

delavstvo le težko prenašalo. Zaupniki so zastopnike podjetja, zlasti g. ravnatelja Jana, svarili pred takimi koraki. Dobili pa so odgovor, da se delavstvo pri svojem delu zadržuje namenoma pasivno in da noče izvrševati svojega dela, kakor bi bilo to potrebno. Poleg vsega tega pa je bilo delavstvo zelo nezadovoljno z enostransko objavljenimi mezdnimi pogoji in znižanjem mezd.

Ker te šikane le niso prenehale, je delavstvo na negativni odgovor, katerega je prejelo od podjetja v ponedeljek, dne 14. decembra t. l., po svojih zastopnikih javilo podjetju, da bo ob 2 popoldne stopilo v stavko. To se je tudi izvršilo v popolnem redu in miru brez kakršnihkoli incidentov.

Delavstvo bo branilo svoje upravičene zahteve in interese potom svojih legalnih strokovnih organizacij do skrajnosti.

Za kolektivno pogodbo stavbincev

Ob zaključitvi stavke stavbinskega in gradbenega delavstva v mesecu juniju 1936 je bil med predstavniki gradbenega delavstva in zastopniki gradbenih podjetij dosežen sporazum glede višine plač, ki velja do 31. dec. 1936. Med tem časom pa bi se morala skleniti kolektivna pogodba, s katero bi se uredilo celotno delovno in plačilno razmerje gradbenega delavstva dravske banovine. Ta kolektivna pogodba naj bi stopila v veljavo z dnem 1. januarja 1937. Pogajanja za to pogodbo bi se morala vršiti že v mesecu juliju, pa so se zavlekla do zadnjega časa, ko je gradbena stroka v mrtvi sezi.

V nedeljo, dne 13. dec., se je v dvorani Delavske zbornice vršila prva tozadevna razprava, ki jo je sklicala Delavska zbornica. Razpravi so prisostvovali zastopniki gradbenega delavstva, to je zastopniki vseh treh centralnih organizacij Jugoslovanske strok. zveze, Strokovne komisije in Narodno strokovne zveze. Z delodajalske strani pa zastopniki stavbnih in gradbenih združenj iz cele banovine. Navzoč je bil tudi zastopnik gradbenega oddelka za banovinska javna dela. Razpravo je vodil zastopnik DZ Jurij Stanko.

Glede načina pogajanj za novo pogodbo je DZ predlagala, naj bi se na tem sestanku načelno sporazumeli o splošnih pogojih, ki bi bili sprejemljivi za vso banovino, ne glede na posebne krajevne razmere, predvsem glede določil socialne

ve«. Zaradi tega so ga drugi katoličani napadali, zakaj da »občuje s to drhaljo in jo skuša razumeti«. Spričo take poganske miselnosti, ki nima prav nič Kristusovega duha, se moramo zgroziti. Ali so taki kristjani kdaj brali evangelij?

Po papeževih okrožnicah, posebno po Quadr. anno je kristjan le tisti, ki je socialni katoličan, to je tisti, ki skrbi za blagor svojih obubožanih bratov, ki stremi za redom boljše pravice, boljše razdelitve dobrin v korist delovnih množic, tisti, ki se v svojem delokrogu bori za bolj krščansko obličje gospodarstva.

Delati v socialnem duhu okrožnic je vsak katoličan po vesti dolžan.

Po knjigi: Dr. R. Boigelot, S. J. Cerkev in moderni svet.

zakonodaje, delovnega časa, akordnega dela in sušmarstva. Ti splošni pogoji bi tvorili okvirno pogodbo. Ko bi bil dosežen sporazum za okvirno pogodbo, bi prešli k mezdному vprašanju ter pogajanjem v posameznih strokah, posebej za zidarje, tesarje in kamnoseke in posebej po kategorijah glede na različne krajevne razmere. To delo bi opravile komisije, nakar bi sklenili celotno pogodbo.

Zastopnik delodajalske skupine predsednik Združenja pooblaščenih graditeljev M. Zupan je izjavil, da so vsa združenja stavbnih strok v načelu za čim prejšnjo sklenitev kolektivne pogodbe, saj je to v interesu procvita stavbne stroke. Glede načina pogajanj se jim zdi, da se pogodba deli v dva dela, v splošna določila, ki zadevajo predvsem socialno zakonodajo, v drugi del, ki obravnava mezde. O mezdah samih delodajalci še niso razpravljali v podrobnostih, pač pa mislijo, da bi bilo treba upoštevati predvsem gospodarski značaj tega vprašanja, v kolikšni meri bi se mezde lahko zvišale brez škode za gospodarstvo in za izboljšanje socialnega položaja delavstva. Končno je govornik predlagal, naj bi s sestanka odposlali na vlado resolucijo kot izraz enotne volje delodajalcev in delojemalcev, da bi čim prej stopila v življenje zakon o minimalnih mezdah in pravilnik o pobijanju sušmarstva. Predlog je bil sprejet s pripombo delavske delegacije, da si delavstvo želi takšen zakon o minimalnih mezdah, ki bo upošteval razlike v življenjskem standardu delavstva v posameznih mezdah, ne pa da bi bila minimalna mezda za vso državo po razmerah na jugu. Ko so še nekateri govorniki podali izjave glede pogajanj in predloga o resoluciji, so zastopniki posameznih skupin sestavili komisijo za sestavo resolucije, ki zahteva:

Vlada naj v najkrajšem času izda okvirni zakon o minimalnih mezdah in pravilnik o pobijanju sušmarstva, ki sta pogoj za pravilno sklepanje in izvajanje kolektivnih pogodb. Z zakonom o minimalnih mezdah naj bo zajamčena pravična ureditev delovnega materiala, upoštevajoč gospodarske razmere in življenjski standard v posameznih banovinah. S pravilnikom o pobijanju sušmarstva bi naj bilo onemogočeno vsako stavbno delo neupravičencem, ki ogražajo podjetja in pravilno izvajanje kolektivnih pogodb. Sušmarstvo ni le v škodo podjetjem in kvaliteti dela, temveč zlasti državi in samoupravam, ki so oškodovana na davkih.

Do podrobne razprave o predloženi pogodbi na tem sestanku ni prišlo zaradi izjave zastop-

„Slovenec“ v borbi za delavstvo

Kdo se zaveda odgovornosti?

»Slovenec« z dne 11. decembra je priobčil pod naslovom »Neuspela pogajanja papirniškega delavstva« članek, v katerem pravi, da strokovne organizacije v mezdnem gibanju papirniškega delavstva niso storile svoje dolžnosti. Tako pravi, da so bila poročila javnosti redka, nejasna in klavrna. Dalje, da so se organizacije prepirale s podjetjem za nebitvene stvari in da na sicer javne argumente podjetja z delavske strani ni bilo pravih protiaargumentov. Končno pravi, da smo papirničarji pogoreli in da organizacije niso dopustile, da bi k temu izrekle besedo tudi naša politična javnost in oblast. Članek zaključuje, češ da naj bi delavstvo spoznalo nepravilnosti in zopet prišlo do svoje organizirane moči. Nato še pristavlja, da so napisane besede iskrene, dobro mišljene in napisane iz potrebe.

Članekar, ki je to napisal, ni imel niti najmanj iskrene želje, pomagati delavstvu, marveč ga je pri tem vodila edinole namera, vzeti strokovnim organizacijam, predvsem pa JSZ, ki je v večini, med delavstvom ugled in ga privedi v novo organizacijo »Združenih delavcev«. Članekar in pa »Slovenec« naj se zavedata: Tako pisanje in neobjektivno poročanje o mezdnem boju naših papirničarjev ne bo prineslo prav nikakih koristi »združenim«. Iz takih stvari zanje le neki tretji. To, kar je priobčil »Slovenec«, vodi končno k istemu, o čemer toži sam v uvodniku z dne 13. t. m.

Ker bi iz navedenega članka mogel kdo sklepati, da so se v resnici delale kake napake, je potrebno o stvari zaradi jasnosti točno poročilo.

Zastopniki delavstva so dobro vedeli, da je podjetje odpovedalo kolektivno pogodbo zato, da zniža delavske plače. Zaradi tega je delavska delegacija takoj pri prvih razgovorih odločno in jasno povedala zastopnikom podjetja, da si delavstvo pod nobenim pogojem ne bo pustilo znižati plač. To je bilo opetovano razloženo in s poudarkom naglašeno.

Takoj prve dni, ko so se razgovori pričeli, je JSZ dala pobudo, naj se o položaju obvesti in pouči tudi oblastvo. Ker smo hoteli temu dati kar moči stvaren poudarek, smo sporočili tovarišem, ki so v občinskem odboru v Dev. Mar. v Polju, naj gredo skupno z županom k g. banu in ga o zadevi pouče. Ob tej priliki je bila g. banu izročena tudi posebna spomenica. V njej je delavstvo pojasnilo dejanski stan in prosilo, naj oblast s svoje strani, kolikor pač more, varuje delavske interese. Ker pogajanja niso tekla tako, kakor so papirničarji želeli, je delavstvo protestiralo s tem, da se je zbralo pred tovarno in zahtevalo, da se pogajanja pospešijo. Posledica je bila, da je podjetje hotelo prenesti pogajanja v Ljubljano na TOI. Delavska delegacija je temu nasprotovala; ker ni prišlo do soglasja, je zastopnik oblasti izjavil, da bo odločila oblast. Ta je odločila, da se nadaljuje pogajanja na TOI, ne pa v Vevčah. Zastopnikom delavstva pa je bilo rečeno, da taki nastopi niso zaželjeni in da bo že poskrbljeno, da bo stvar rešena v prilog delavstva.

Pri pogajanjih so strokovne organizacije imele dovolj protiaargumentov in so branile stališče delavstva do skrajnosti. Podkrepile so ga tudi s točnimi statističnimi podatki, katerim niti podjetje in oblast nista mogla ugovarjati. Podjetje je prvotno zahtevalo 22% znižanje plač, poleg znižanja akordnih postavk. Zaradi enotnega odpora delavstva je podjetje znižalo zahtevo na 10%. Vendar tudi na to strokovne organizacije niso moge pristati.

nika delodajalske delegacije. Dosegel se je soglasni sklep, da se določi 12 članski paritetni odbor, ki naj predela predloženi osnutek pogodbe, nakar ga predloži širšemu plenumu v končno veljavno odobritev. V paritetnem odboru bo 6 predstavnikov delavcev in 6 predstavnikov delodajalcev.

Bistveni del kol. pogodbe so plače, ki se morajo urediti tako, da bodo ustrezale življenjskim potrebam stavbinskega in gradbenega delavstva sploh in nudile možnost vsaj skromnega preživljanja tudi v času mrtve sezije.

Jugoslovanska strokovna zveza bo temu gibanju posvetila vso pozornost in s svojim sodelovanjem storila vse za čim ugodnejšo rešitev tega perečega vprašanja.

Zastopniki delavstva so ponovno obiskali banko upravo in poročali o položaju. Ob tej priliki so se zglasili tudi pri g. okrajnem glavarju in še tu prosili za naklonjenost. Oblast je bila tedaj o poteku in stanju razprav in delavskih zborovanj točno poučena. Saj je bil na razpravah stalno navzoč zastopnik inspekcije dela g. inž. Gorjanc, ki je, koliko je znano, o stvari sproti poročal g. banu. Zborovanjem pa je stalno prisostvoval tudi g. okrajni podglavar. Slednji se je prav pohvalno izrazil o vodstvu in izjavil, da so to delavci, modri parlamentarci, ki kljub težavam in zaprekam od vseh strani vendarle pametno in trezno nastopajo.

Da je oblast zasledovala potek gibanja, je dokaz tudi to, da so bili zadnje dni, ko se je končevalo odločilo, klicani na banko upravo k g. podbanu zastopnik Delavske zbornice, inspektor dela in zastopniki strokovnih organizacij. Le-ti so vpričo zastopnika inspekcije dela g. podbanu točno pojasnili stvarni položaj in tudi pokazali na vse zle posledice, ki bi utegnile nastati, če bo delavstvo moralo popuščati. Poudarili so, da to ne bo slabo vplivalo samo v Vevčah, marveč tudi v drugih krajih in da bo to nova hrana za »podtalno« propagando. Kljub vsemu prepričevanju, da ni razloga za znižanje delavskih mezd, so zastopniki delavstva vendarle dobili vtis, naj bi delavstvo nekoliko popustilo. Prav tako so bili klicani na banko upravo zastopniki podjetja.

Navzlic temu pa je podjetje vztrajalo pri svojem. Delavstvu so končno ostale te možnosti: ali podpisati pogodbo in sprejeti pogoje, katere nudi podjetje, ali iti v brezpogodbno stanje, ali pa v stavko. Delavstvo si je samo na svojem zborovanju zbralo srednjo pot in šlo v brezpogod-

Tekstilno delavstvo

Jarše. Naša skupina je imela preteklo nedeljo sestanek, ki je bil precej dobro obiskan, lahko bi pa bil še bolje. Zlasti nismo videli tistih oseb, ki sicer radi zabavljajo, češ da to ali ono ni v redu, na sestanku jih pa ni. Kajti sestanku ni za parado, ampak je nekaj parlament skupine, v katerem naj se obravnavajo vsa vprašanja članov. Tudi napake. Le na ta način se ustvarjajo pogoji za rast organizacije. Na sestanku smo podrobneje prereševali zlasti vprašanje kolektivne pogodbe in pa razčiščenje odnosno ugotovitev, zakaj še niso nekatere akordne postavke ugodne. Pri tem se je poudarilo, da se taka vprašanja ne morejo reševati, če ne sodeluje vse delavstvo in če vse delavstvo ne spravlja skupaj material, ki je za to potreben. Torej: Vstran s cagljivostjo in se korajžno boriti z ostalimi za čim boljše delovne pogoje.

Mimogrede je govornik omenil tudi razna podtikanja in laži napram JSZ in njenim pripadnikom. To delajo taki ljudje, ki jim ne gre v račun enotnost delavstva; ki jim ni po volji, da bi bilo delavstvo zavedno in samostojno misleče. To delajo taki ljudje, ki imajo vsega dovolj, ki ne vedo, kaj je skrb za košček kruha in za druge potrebe družine. Taki ljudje niso prijatelji delavstva, ampak njegovi izdajalci. Gorje delavstvu, če bi se dalo zapeljati. Zavednost delavstva je pa že tolika, da ve, da je njegova usoda zvezana z usodo ostalega delavstva in bo vsak poizkus cepljenja odločno zavrnilo.

Lesni delavci

Preserje. V nedeljo, 20. decembra ob 10 popoldne bo članski sestanek pri Klemenu v Preserjah. Na sestanku bomo določili obratne zaupnike in zaupnice za leto 1937. Poleg tega se je nabralo več drugih stvari, ki jih bo potrebno rešiti na sestanku. Ker je ta sestanek izredne važnosti za nadaljnji obstoj in razvoj naše skupine, bi bilo želeli, da se sestanka vsi člani kakor tudi nečlani udeležijo. Polnoštevilno in točno vsi na shod!

Škofja Loka. Vse lesno delavstvo opozarjamo na strokovni sestanek, ki bo v petek, 18. decembra ob 5 popoldne v posebni sobi gostilne »Starman« na Trati. Poročal bo zastopnik JSZ o aktualnih vprašanjih lesnega delavstva. Pridite sigurno in točno!

Duplica. Članstvu naše skupine sporočamo, da se vrši v soboto, 19. decembra, po končanem delu

beno stanje, ker ni hotelo pristati na znižanje svojih zaslužkov.

Ker »Slovenec« namiguje na stavko, moramo pribiti, da bi bil njen učinek 1. septembra prav čisti, kot 1. decembra. Razlika bi bila samo v tem, da bi nam prav gotovo isti »Slovenec« očital, češ da smo se pustili zapeljati od raznih »podtalnih elementov« in da nismo sposobni voditi takega gibanja ter da na zimo ženemo delavstvo v brezupen položaj. Poleg tega pa bi nam zadržno nprtili še to, da smo, preden smo se pogajali in preden je mogla oblast posredovati, pognali delavstvo v stavko in mu tako gmotno in moralno škodovali. Doživeli bi samo to »novost«, da bi nas »Slovenec« podučeval, da bi bilo pač najboljšje, ker že ni druge pomoči, iti v brezpogodbno stanje in čakati boljših časov za nadaljevanje tega boja.

»Slovenec« prav nič ne upošteva težav, katere je naprtilo podjetje delavstvu točno preračunjeno, tako da ni moglo radikalno nastopiti. Podjetje je napovedalo neizogibno redukcijo starejših delavcev, poleg tega pa še znižanje števila zaposlenih mlajših delavcev. Dalje je podjetje namenoma začelo dobavljati za Medvode omajen les in vse delavce v Medvodah odpustilo, tako da v tem obratu pri tej borbi sploh ni bilo nobenega odpora.

Kdor hoče zatorej res objektivno in stvarno presojati položaj in odkritosrčno želi delavstvu koristiti, ta že zaradi splošne dobrobiti delavstva kaj takega ne bo šel počenjati. Iz tega šolsko podučnega zgloda pa le znova spoznavamo, da »Slovenec« za svoje »zeleno« varovanje tvega še tako delavsko težavo, samo da jo izrabí v svoje in njihove namene. Ali so pri »Slovincu« že kedaj resno in stvarno premislili, kam to pelje? Dvomimo! Srdovi takega dela za delavstvo se že kažejo in svet dozoreva presenetljivo naglo. Seveda bo »Slovenec« tudi še potem kar na celem valil odgovornost za karkoli na Jugoslovansko strokovno zvezo in njeno vodstvo.

ob 12 v gostilni pri »Planovsku« strokovni sestanek. Na sestanek pride tov. Lombardo. Poleg poročil bomo sestavili tudi našo kandidatno listo za volitve zaupnikov v letu 1937. Tudi pri slučajnostih bomo zelo važno vprašanje obravnavali. Dolžnost vsakega člana je, da se tako važnega sestanka udeleži ter pripelje še druge tovariše.

Duplica. Volitve obratnih zaupnikov se bodo v naši tovarni vršile 9. januarja 1937 od 12 do pol 2 popoldne v običajnem prostoru. Skoraj cel mesec je še do teh volitev, pa so že nekateri dvignili neznansko agitacijo za ta »korita«. Skozi celo leto zelo mirni, posebno pa molčeči, so kar na mah postali kričavi in bahavi ti ljudje, ker se pač boje, da na dan volitev ne bi delavci pomislili na njihovo brezbriznost.

Na vse to, pa še na ono, kar pride od teh ljudi, svetujemo vsem volilkem in volilkam to: Dovolj si dorastel, s svojo glavo znaš misliti. Opazuj in presodi delo enih in drugih zaupnikov; premisli, kje si največkrat iskal pa tudi dobil pomoč in zaščito svojih pravic, od kje se je največ pokrenilo za zboljšanje tvojih prejemkov. Ko si do dobra premislil za celo leto nazaj, si pa napravi sklep, katerim zaupnikom boš zaupal svoj glas na dan volitev. Če bo kdo silil in te nagovarjal, mu lahko obljubiš, kar hočeš, ter se zavedaj, da boš na dan volitev volil, kar boš hotel, ker so volitve tajne. Zaupnike pa sodi po delu in uspehih, ne pa po besedah in samohvali. Posebno ženske, ki jim nasedajo, bodo po volitvah razočarane, ker tiste prijaznosti ne bo več. Vaša lastna razsodnost in zaupanje mora odločati za tvoj glas!

Rudarji

Zagorje. Vsemu članstvu sporočamo, da se naš redni mesečni sestanek v nedeljo, 20. dec., ne bo vršil zaradi širše seje načelstva JSZ in seje strokovnega odbora rudarjev v Ljubljani. Sporočili bomo pravočasno, kdaj se bo naknadno vršil!

Jesenice. Člane JSZ, skupine kovinarjev, Jesenice, se opozarja, da plačajo zaostalo članarino v smislu pravilnika, § 7. — Blagajnik.

Božična številka »Delavske Pravice« bo izšla en dan prej. Zato prosim vse tovariše dopisnike, naj pošljejo gradivo tako, da bo najkasneje v ponedeljek, 21. decembra, v uredništvo.

Vsled pomanjkanja prostora je veliko gradiva izostalo. Priobčeno bo v božični številki, katera bo izšla v večjem obsegu. — Urednik.

Viničarji

Iz centrale. V predzadnji številki »Delavske Pravice« smo obvestili člane Posmrtninskega sklada, da bomo razpisali dvojno zbirko (kar se je že zgodilo), za 63. in 64. slučaj, to je: 63. zbirko za umrlo Bratušek, 64. pa za en slučaj naprej. Danes smo zopet primorani sporočiti, da je ta vnaprej plačani slučaj že prišel v poštev. Pretekli teden je umrla članica Maroh Marija, od družine Mlakar Stefana od Sv. Barbare v Halozah. Svojcem se je izplačalo 300 dinarjev posmrtninske podpore. Družina še ni bila eno celo leto včlanjena v Posmrtninskem skladu, zato niso mogli dobiti več, sicer pa so bili prispevki v redu vplačani. — Sedaj nimajo člani plačano posmrtnino za noben slučaj vnaprej.

Ker je načelstvu znano, v kakem težkem položaju se sedaj nahajajo viničarji — torej tudi naši člani — zato se do spomladi ne bo razpisovalo nobeno zbiranje več, četudi bi še kdo sedaj umrl. Posmrtnina se bo izplačala iz rezervnega fonda, katerega pa bomo potem spomladi in poleti morali dopolniti.

Nekateri naši člani so mnenja, da smo doslej večkrat zbirali, kakor je bilo smrtnih slučajev. Tem in vsem ostalim sporočamo, da smo od ustanovitve do danes imeli 67 smrtnih slučajev in tudi izplačali toliko posmrtnin, dočim smo zbirali samo za 64 slučajev, kar moremo vsakomur dokazati.

Skupinskim odborom naročamo, naj imajo povsod v nedeljo, 20. decembra, seje. Okrožnice bodo sprejeli še pravočasno z zelo važno vsebino. Zato naj se zberejo povsod polnoštevilno.

Ljutomer. Pretekli teden je bila na tukajšnji okoliški občini razprava pred viničarsko komisijo med viničarjem Cmajer Petrom in tukajšnjo velevinogradnico go. Karloto Varda. Kljub temu, da je vinogradnica napravila napram viničarjevim zahtevkom skoraj štirikrat večje odškodninske zahtevke, je vendar končno viničarju deloma zahtevani odtegljaj od zasluzka in viničarsko nagrado takoj izplačala v znesku 700 Din.

Dne 9. decembra se je vršila druga komisija, katere rezultat je bil tak, da je viničarju Jerebiču Matiji izplačal oskrbnik Admontskih posestev (pri Ljutomeru) 860 Din kot povisek plače, kateri mu je pripadal pri težkih delih v smislu viničarskega reda in viničarsko nagrado.

Uvidevnejši in štedljivejši vinogradniki se ne puste tožiti, rajši viničarju že pri komisiji plačajo njihove upravičene zahtevke, dočim se več drugih vinogradnikov pri viničarskih komisijah ni dalo sporazumeti. Bodo rajši pozneje plačevali drago sodne takse in odvetniške honorarje. Pa ravno ti najbolj kričijo, kako je hudo za denar. O teh bomo pa poročali, čim bodo pravde končane in viničarji potom sodišče dobili to, kar jim gre.

Mesec november, december in januar bi mogli imenovati sezono viničarskih komisij. Da se večina istih vrši ravno v tem času — pozimi, je deloma vzrok v tem, ker se viničarji prej, dokler so v službi, tega ne upajo storiti, četudi se jim gode še take krivice. Kadar pa se v novemburu izselijo, se čutijo svobodne in šele sedaj si upajo tirjati svoje pravice.

Druzi in glavni vzrok pa je v tem, ker se viničarji nahajajo v najslabšem gnotnem položaju, posebno pa še letos, ko so napram drugim letom povečini pridelali komaj polovico pridelkov na svoji deputatni zemlji. Viničar se seli, s selitvijo se zadolži, malenkostni denarni zaslužek v polletnem času je porabil sproti — pa se tako naenkrat znajde v pomanjkanju. Prisiljen je razmišljati, kako si naj pomaga, da pride vsaj do nekaj dinarjev za najnujnejše potrebe.

Spomni se, koliko je delal in trpel z vsemi člani svoje družine, pri tem pa mu je gospodar, pri katerem je služil, odtegoval zaslužek ter mu ni dajal niti tistega, kar mu je sam po pogodbi obljubil dati, še manj pa, da bi hotel prostovoljno dati, kar predpisuje za viničarsko delavstvo Uredba o viničarskem redu. V stiski je, delal in trpel je, vé, da ima pravico do tega in onega, ni čuda, ako se posluži tudi pravnih sredstev, da dobi, kar mu po človeških in božjih pravicah pripada. Stiska in beda je največkrat tisti činitelj, kateri viničarja »našunta«, da gre tožiti svojega bivšega delodajalca, ne pa le maščevanje zaradi odpovedi službe, še manj pa hujskanje viničarske organizacije, kar dnevno slišimo. Člani vodstva viničarske organizacije ne hodijo okrog viničarjev, viničarji sami prihajajo v pisarno po nasvete. Tam se pa vsikdar vsak viničar pouči na podlagi viničarskega reda, kako si vršil svoje dolžnosti, imaš

TIVAR OBLEKE

Doma in po svetu

Izšlo je uradno poročilo o izidu občinskih volitev v celi državi. Občin je 3.762, volilcev 3 milijone 391.526, volilo jih je pa 2.239.756 (66%).

Podrobnejši izid je tale:

Stranka	Število glasov	Občin
JRZ	1.374.262	2.626
JRZ (komp.)	10.069	15
Združena opozicija	248.137	318
Zemljoradniki	15.056	19
HSS (Maček)	348.092	507
HSS (neuradna)	13.932	13
JNS	36.108	29
Hodjera	44.984	68
Neopredeljeni	66.406	74
SDK	22.482	23
Meščani	29.147	24
Ljotič	6.021	10
Gjordjević	6.071	11
Stanojević	3.038	4
Davidović	4.210	10

JRZ je torej sedaj milijonska stranka.

Narodna skupščina je začela s sejami. Opozicija je vložila najrazličnejša vprašanja in nujne predloge. Med drugimi tudi predlog o sanaciji gl. bratovske skladišnice v Ljubljani, a je minister odklonil nujnost predloga z izjavo, da je treba to

po zakonu te in te pravice«. K tožbi pa se nikdar ne nagovarja. To poudarimo enkrat za vselej v odgovor tistim, kateri to vedno ponavljajo.

vprašanje še temeljito preučevati. — Konkordat je bil odkazan odboru v proučitev. — Sprejet je bil enoglasno tudi sklep, da se postavi v skupščino doprtni klop Nikole Pašića.

Trgovinska pogodba s Francijo bo mogla biti za našo državo zelo koristna. V teku enega leta moremo izvoziti v Francijo za okoli 400 milijonov dinarjev žita, živine, sadja, lesa itd. Od tega nam bodo Francozi plačali v denarju 240 milijonov, ostalo pa se bo poravnalo z nakupom francoskega blaga.

Proslava desetletnice smrti velikega Srba Nikole Pašića se je izvršila po nalogu vodstva JRZ v celi državi. Posebno svečana je bila v Beogradu, kjer so ji prisostvovali vsi ministri z dr. Stojadinovićem in dr. Korošcem na čelu. Pri tej proslavi je bila navzoča tudi celokupna Pašićeva porodica. Dva dni prej so imeli na pokojniškem grobu spominsko slavnost staroradikali Ace Stanojevića, kateri so prisostvovali vsi prvaki erbske združene opozicije. Tej svečanosti pa ni prisostvoval nihče od Pašićeve familije.

Proračun za leto 1937-38 predvideva povišanje državnih dohodkov za 500 milijonov zlasti pri neposrednih davkih, trošarinah in taksah. Neposredni davki ostanejo isti.

400 kilometrov novih železnic se bo po novem proračunu zgradilo prihodnje leto v Jugoslaviji. Koliko bo od te lepe številke odpadlo na Slovenijo, še ni znano.

Za goljufijo s kolki v ministertvu za socialno politiko je bil obtožen načelnik ministertva Mitrović in še en uradnik. Kolki so bili potrjeni z vlog

in dokazil. Zagovornik je branil načelnika, češ da se on kot višji uradnik s takimi malenkostmi pač ni mazal. Dejal je: »Mnogi načelniki vrše velike stvari, pa jih paragraf nikoli ne ujame. Nižje osebe pa more vršiti neopazno take malenkostne zlorabe zato, ker je administracija v ministrstvih strašna. Medtem ko se na sodišču akti z lahkoto najde, je treba v ministristvu iskati en sam akt cele dneve.« Sodišče je oprostilo oba obtoženca zaradi pomanjkanja dokazov.

Angleški kralj Edvard VIII. je odstopil. Vlada, parlament in dominijoni mu niso hoteli dovoliti, da bi se mogel privlačno poročiti. Začasno se je nastanil v Avstriji. — Novi kralj je postal prvi mlajši brat bivšega kralja — Junij VI., ki je bil nedavno tega izbran za predsednika framasonske lože. V tej krizi, ki je trajala za zunanji svet le en teden, je šlo v glavnem za to, ali bo obdržal parlament vso moč v državi in bo ostala krona le reprezentant države, ki se mora ravnati po željah parlamenta kot predstavnika ljudske volje, ali pa bi se kralju priznala tudi pravica vtičanja v praktično vodstvo države. Nasprotje, pokazano v tej krizi med dvema ustavnima činiteljema, se je premostilo z odpovedjo kralja in z zmago parlamenta. To je seveda le politična stran teh zgodovinskih dogodkov in jo je treba ločiti od osebnih zadev, ki pa pač kažejo odstopivšega kralja po časopisnih olepšavah v prikupni luči. Je to moderen in demokratsko usmerjen človek.

Irski je izrabila ustavno krizo na Angleškem in se osvobodila formalnih vezi z Anglijo. Irski parlament je sprejel zakon, da se v bodoče irski zakoni ne bodo več predlagali v podpis angleškemu kralju. Novega kralja pa je obnemem z drugimi dominijoni priznala.

Za rešitev Španije iz državljanske vojne sta predlagali skupno Anglija in Francija vsem zainteresiranim evropskim državam, da sklenejo nek dogovor. Najprej naj bi vse države resnično prenehale podpirati eno ali drugo stran v Španiji. Nato naj bi se sklenilo premirje. Po nekem času pa naj bi se končno izvršil v Španiji plebiscit — glasovanje, s katerim naj bi se samo špansko ljudstvo izjavilo za eno ali za drugo stran. Republikanska zakonita vlada je odgovorila, da ne more tega predloga sprejeti, ker v krajih, katere drže uporni generali, ljudstvo ne bo moglo svobodno odločati. Vse kaže, da bo tudi predlog propadel. Španska vlada računa še z dolgim trajanjem državljanske vojne. Sovjetska Rusija se s predlogom Francije in Anglije strinja, Nemčija in Portugalska ga odklanjata, Italija pa še molči. — Na frontah se položaj ni nič spremenil. Francova vojska pred Madridom se pripravlja. Na pomoč mu je prišlo 25.000 mož iz Nemčije, dobro izvežbanih in opremljenih. — Na severu je baskiška armada (40.000 mož) delno napredovala. — Katalonija v miru organizira in vežba novo republikansko vojsko. —

Zunanji minister Eden je izjavil v angleškem parlamentu, da bo Anglija upoštevala pri kakršnem koli dogovoru glede razmer v Sredozemskem morju v polni meri legitime interese Jugoslavije.

Med Francijo in Anglijo je prišlo po italijansko-nemškem in nemško-japonskem dogovoru do še tesnejšega sodelovanja. Iz izjav zunanjih ministrov se more sklepati na nek točen vojaški sporazum o popolni medsebojni pomoči v primeru obrambe od tujega napada. Tesno sodelovanje angleške in francoske diplomacije že dokaj ugodno čuti vsa Evropa. Proti zvezi avtoritativnih režimov Italije in Nemčije se zbirajo vse druge evropske države v skupen blok držav, ki hočejo ohraniti Evropo pred novo vojno, katero onanznajo in jo že tudi skušajo netiti razni fašizmi.

V Avstriji je začel režim spet ostreje nastopati proti zmerom glasnejšim narodnim socialistom in so na dnevnem redu številne aretacije. Kljub sporazumu z Nemčijo od 11. julija t. l. je narodni socializem sovražnik države št. 2 (št. 1 so socialni demokrati), kakor ga je označil sam kancler.

Na Kitajskem se je uprla severna armada in ujela predsednika vlade in voditelja Kitajske. Voditelji upora zahtevajo odločno borbo proti Japoncem, ki hočejo zaslužniti celo Kitajsko, sporazum z Rusijo, socialne reforme, svobodo tiska.

Duplica. Podpisana Zorman Marija se najlepše zahvaljujem vsem delavcem in delavkam v tovarni na Duplici, kateri so mi priskočili v pomoč na pomoč. Vsem naj Bog stotero povrne. — Zorman Marija.

Pohitite s pošiljanjem inseratov za novoletno številko »Delavske Pravice«! Uprava.

O „Knjigi“ Fr. Pliberšek, delavski zaupnik

To, kar bom povedal, naj se ne smatra za »oceno« tega, kar je »napisal« Pliberšek, ker se kaj takega resno in stvarno ocenjevati ne da. Mislim, da ni merila, ki bi dovoljevalo nekaj takega sploh spravljati črno na belo in v taki obliki obelodanjati.

Iz vseh treh delov »knjige« so kolikor toliko praktično porabni le obrazci za vloge in prošnje, če se odštejejo in odmislijo iz njih vsa mrcvarjenja slovenščine, ki jih je pisatelj prevzel iz vlog, katere »šmirajo« šolani in nešolani pisarniški »uradniki«.

Malo je v vseh treh »delih« stavkov, ki bi jasno izražali hoteno misel. Celo čisto enostavne stvari so zavite v neka »učeno« neurejena izvajanja. Tako je sploh cela pisarija. Škoda vseh ogromnih stroškov in dela, ki so bili pri vsem tem. Kdor bo to reč prečital, bo prav gotovo moral priznati, da posamezni oddelki in prav tako celota nima jo ne glave ne repa. In prav gotovo ni delavskega zaupnika, ki bi bil na tako nizki razvojni stopnji zemeljskega živega bitja — človeka, namreč na listi pred davnimi tisočletji, ko sta si bila po pisateljevem znanstvenem prepričanju človek in opica — brat pa sestra, ni zaupnika, ki bi imel od dolgovoznega, nejasnega in v pretežni meri praznega besedičenja v prvem in v drugem delu kako zares praktično korist. V tretjem delu je sploh razen sestavka o nastanku premoža sama »poljudno znanstvena« neresnost. V jezikovnem pogledu pa je »Delavski zaupnik« prava mučilna

Cevlie otroške, damske, moške, športne, copate, snežke, galoše, damske torbice, aktovke itd. - kupujte pri tvrdki

Bogdan Detela

Ljubljana - Sv. Petra cesta št. 25
(Hotel »Balkan«, prej Tratnik)

Dobili boste solidno domače, ročno izdelano blago.

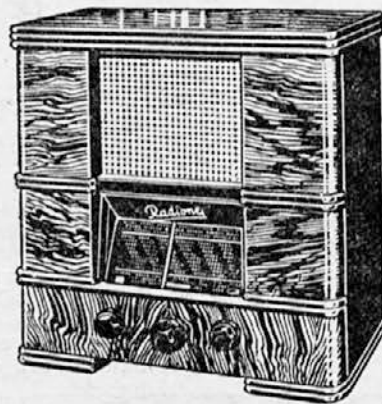
Ivan Rozina, Ljubljana (prej Orient) telefon št. 39-25

Velika izbira kemičnih in oljnatih barv, šolskih, študijskih in umetniških barv, firneži, laki, steklarski in mizarski klej, šelak, spirit denat. »Arti« tuši, paste ter sploh vse slikarske in pleskarske potreščine. - Velika zaloga vseh vrst vedno svežega mavca. - Najnižje cene in najboljša postrežba. Prodajalna: Tyrševa cesta (Dunajska) poleg trgovine Schneider & Verovšek

Za božič perilo

v ogromni izbiri, po najnižjih tovarniških cenah, dobite pri
»KREKO«
Tavčarjeva ulica 3 (v bližini sodišča)

Inserirajte v »Del. Pravici«!

Najboljši radijski aparati so:

»Radione«

Prodaja jih na ugodna odplačila

»Radio«

reg. zadr. z om. zav.

Ljubljana, Miklošičeva c. 7. Tel. 31-90

natezalnica slovenščine in je dosežen brez dvoma rekord, ki bo težko kdaj padel.

Pliberšek je osebno, kolikor se ve, dober in spreten zaupnik in ima zadržano tudi dosti koristnih izkušenj. Ko bi to, kar res sam ve in praktično zna, lepo napisal tako, kakor govori, pa bi bilo vse v redu in bi bilo tudi nekaj vredno. Tako je pa hotel biti pisatelj in še znanstvenik in filozof, a se je le osmešil.

Delavska kultura

Zalog. Pred letom se je osnovala tudi pri nas skupina MZ, da s svojim delom in s člani pokaže javnosti, da se bori za ureditev človeške družbe na krščanskih načelih. Današnjemu svetu hoče dokazati, da je človek krona stvarstva, ne pa suženj nizkotnih strasti, ki ga ponižujejo pod žival. Da pa moremo to doseči, nam je treba izobrazbe, zato imamo redno tedenske sestanke, na katerih tovariši sami predavajo.

Skupina je prišla pred kratkim v mlajše roke in upamo, da tudi bolj aktivne, kar se pozna že tudi pri njenem delu.

Da pa se pokažemo v javnosti, bomo priredili v nedeljo, 20. decembra ob 4 popoldne v Zalogu pri Cirilu prosvetni večer. Na programu bodo deklamacije, govori in igra.

Dolžnost vsakega, ki še čuti z nami, je, da se tega prosvetnega večera udeleži in dá s tem mladini moralno oporo in priznanje za njeno težko delo.

Maribor. Krščanska delavska mladina priredi s sodelovanjem delavskih deklet KA v nedeljo, 20. decembra ob 7 zvečer v dvorani Zadrufne gospodarske banke

BOŽIČNI VEČER

Na sporedu je petje, deklamacije, govori in igra »Trije kralji«.

Delavci in delavke, udeležite se tega večera, ki ga priredi delavska mladina predvsem za delavstvo. Pa tudi prijatelji delavstva iskreno vabljeno! Vstopnina nizka.